

VENEDIG-CHARTRET

Internationellt charter för bevarande och restaurering av minnesmärken och områden av historiskt intresse¹

2:a internationella kongressen för arkitekter och tekniker inom kulturminnesvården, Venedig 1964. Antaget av ICOMOS 1965.

De historiska minnesmärkena förmedlar ett andligt budskap från gången tid. Uppförda av människor under många generationer är de levande vittnesbörd i vår tid om månghundraåriga traditioner. Mänskligheten som för var dag blir allt mer medveten om samstämmigheten hos de mänskliga värdena inser sitt ansvar för deras bevarande inför kommande generationer och känner sin plikt att överföra detta arv i dess fullständiga äkthet.

Det är väsentligt att de principer som tillämpas vid bevarande och restaurering av de historiska minnesmärkena bestäms på förhand och formuleras på internationell nivå, dock att varje land beaktar den egna kulturen och de egna traditionerna.

Genom att för första gången formulera dessa grundläggande principer bidrog Athenchartern av år 1931 till omfattande internationell verksamhet, som tog konkret form i nationella dokument, i ICOM:s och Unescos arbete samt i den sistnämnda organisationens inrättande av det Internationella centret för studier av konservering och restaurering av kulturarvet (ICCROM). Medvetet och kritiskt har man arbetat vidare med dessa problem som efterhand blivit allt mer sammansatta och skiftande. Tiden är nu inne att på nytt granska dokumentets principer i avsikt att fördjupa dem och att utöka deras räckvidd genom ett nytt dokument.

I överensstämmelse härmed har den 2:a internationella kongressen för arkitekter och tekniker inom kulturminnesvården i Venedig den 25-31 maj 1964 antagit följande text:

Definitioner

Artikel 1.

Med begreppet "historiskt minnesmärke" avses såväl enskilda arkitektoniska verk som sådan stads- och landsbygdsmiljö som bär vittnesbörd om en speciell kultur, en särskilt utveckling eller en historisk händelse. Begreppet avser inte bara märkliga verk utan också mer oansenliga, som med tiden fått kulturell betydelse.

Artikel 2.

Konservering och restaurering av historiska minnesmärken är ett expertområde där all vetenskaplig och teknisk fackkunskap måste utnyttjas för utforskning och bevarande av kulturarvet.

Artikel 3.

Syftet med konservering och restaurering är att bevara såväl konstverket som det historiska vittnesbördet.

---

¹ Den svenska översättningen är utarbetad 1990 av en grupp bestående av Karin Andersson, Börje Blomé, Birgitta Hoberg, Christian Laine och Hans Matell, med konsultation av språkexperter och professionella översättare. Den slutliga versionen sammanställdes av Börje Blomé och Hans Matell. Texten ligger mycket nära de ursprungliga texterna på italienska och franska. Smärre redaktionella ändringar har därefter gjorts av Nils Ahlberg 2004.

Bevarande

Artikel 4.

Bevarande av historiska minnesmärken kräver framför allt ett kontinuerligt underhåll.

Artikel 5.

Bevarande av historiska minnesmärken underlättas alltid om de kan användas till något allmännyttigt ändamål. En sådan användning är därför önskvärd inom vissa bestämda gränser. Endast på villkor att byggnadens arkitektoniska och konstnärliga gestaltning bibehålls oförändrad bör man planera eller tillåta åtgärder för att anpassa byggnaden till nya eller ändrade funktioner.

Artikel 6.

Bevarandet av ett historiskt minnesmärke innefattar omgivningens tillstånd. Om den stöder sig på gammal hävd bör den bevaras. Inga nybyggnader, rivningar eller ändringar som innebär förändring av volymförhållanden och färgsammanhang får tillåtas.

Artikel 7.

Ett historiskt minnesmärke är oskiljbart från den historia det vittnar om och den miljö vari det befinner sig. Flyttning – helt eller delvis – av ett minnesmärke kan därför endast tillåtas om det är nödvändigt för att bevara minnesmärket eller om det föreligger ett utomordentligt stort nationellt eller internationellt intresse för ett sådant förfarande.

Artikel 8.

Skulpturer, målningar eller andra dekorativa element som är integrerade delar av en historisk byggnad får endast avlägsnas om detta är det enda sättet att bevara dem.

Restaurering

Artikel 9.

Restaurering är en verksamhet som bör vidmakthålla en speciell karaktär.² Dess syfte är att bevara och uttolka ett minnesmärkes formmässiga och historiska värden. Den grundas på respekt för äldre material och autentisk dokumentation. Där antaganden tar vid skall restaureringen avbrytas. Vid en rekonstruktion av hypotetisk karaktär måste varje kompletteringsarbete, som bedöms outhärligt av estetiska eller tekniska skäl, urskilja sig från det arkitektoniska förslaget och bära vår tids prägel. Restaureringen måste alltid föregås och följas av ett arkeologiskt och historiskt studium av minnesmärket.

Artikel 10.

I de fall traditionell teknik visar sig otillräcklig kan säkerställandet av ett minnesmärke ske med hjälp av sådana nutida konstruktions- och konserveringsmetoder som har visat sig vara ändamålsenliga på både vetenskapliga och erfarenhetsmässiga grunder.

Artikel 11.

Vid restaurering av ett historiskt minnesmärke måste alla tillskott av värde respekteras oberoende av deras ålder eftersom stilenhetlighet i sig inte är något eftersträvanvärt mål. När skikt från flera olika tidsperioder finns bevarade i ett och samma byggnadsverk kan man bara undantagsvis rättfärdiga att underliggande lager friläggs. Detta bör endast ske om det som tas

---

² Den engelska texten säger här att restaureringsarbetet är en högt specialiserad verksamhet.

bort är av ringa intresse och det som kommer i dagen är av stort historiskt, arkeologiskt eller estetiskt värde samt bedöms vara i tillräckligt gott skick. Utvärderingen av sådana beståndsdelar samt beslutet om vad som kan avlägsnas får inte bero av en enda projektansvarig.

Artikel 12.

Komplettering av saknade beståndsdelar måste ansluta sig harmoniskt till helheten men samtidigt gå att skilja från autentiska äldre delar så att restaureringen inte förfalskar minnesmärkets konstnärliga och historiska vittnesbörd.

Artikel 13.

Kompletteringar kan tillåtas endast om de respekterar alla värdefulla delar av byggnadsverket, dess hävdvunna helhetsgestaltning, balansen i kompositionen och förhållandet till omgivningen.

Historiska områden

Artikel 14.

Historiska områden bör ägnas särskild omvårdnad i avsikt att värna om deras inståndsättning, användbarhet och värden. Arbetet med bevarande och restaurering inom sådana områden bör ske från de principer som angivits i de föregående artiklarna.

Arkeologiska undersökningar

Artikel 15.

Arkeologiska utgrävningar bör utföras enligt vetenskapliga normer och den rekommendation om internationella principer för arkeologiska utgrävningar som antogs av Unesco 1956.

Ruiner skall underhållas och nödvändiga åtgärder vidtas för att fortlöpande säkra bevarande och skydd av såväl byggnadslämningar som lösfynd. Dessutom bör man på allt sätt underlätta förståelsen av det framgrävda minnesmärket utan att dess innebörd förvanskas.

Allt rekonstruktionsarbete måste a priori uteslutas. Endast anastylosis, det vill säga insamling och återmontering av befintliga men utspridda eller bortbrutna delar, kan tillåtas. Nyttillfört material måste alltid vara urskiljbart och begränsat till det minsta möjliga som är nödvändigt för att bevara minnesmärket och återskapa dessa formsammanhang.

Dokumentation

Artikel 16.

Konsveringsarbeten, restaureringar och arkeologiska utgrävningar skall alltid åtföljas av en noggrann dokumentation i analytisk och kritisk form, illustrerad med ritningar och fotografier. Varje fas i arbetet som medför att något friläggs, säkras, återuppbyggs eller tillfogas, liksom alla tekniska enskildheter och formelement som påträffas under arbetet skall dokumenteras. Dokumentationen skall tillföras ett offentligt arkiv och vara tillgänglig för forskare; dess publicering rekommenderas.

Följande personer deltog i arbetsgruppen för att skriva den internationella chartern för bevarande och restaurering av minnesmärken och områden av historiskt intresse:

Piero Gazzola (Italien), ordförande
Raymond Lemaire (Belgien), sekreterare
José Bassegoda-Nonell (Spanien)
Luis Benavente (Portugal)
Djurdje Boskovic (Jugoslavien)
Hiroschi Daifuku (Unesco)
P.L. de Vrieze (Holland)
Harald Langberg (Danmark)
Mario Matteucci (Italien)
Jean Merlet (Frankrike)
Carlos Flores Marini (Mexiko)
Roberto Pane (Italien)
S.C.J. Pavel (Tjeckoslovakien)
Paul Philippot (ICCRUM)
Vieor Pimentel (Peru)
Harold Plenderleith (ICCRUM)
Deoclecio Redig de Campos (Vatikanen)
Jean Sonner (Frankrike)
Francois Sorlin (Frankrike)
Eustathios Stikas (Grekland)
Gertrud Tripp (Österrike)
Jan Zachwatovicz (Polen)
Mustafa S. Zbiss (Tunisien)